

קובץ ג

א. שלשה כחות מתאבקים כעת במחננו. המלחמה ניכרת היא ביותר בארץ ישראל, אבל פעולתם היא פעולה נמשכת מחיי האומה בכלל, ושרשיהם מחופשים מצד ההכרה החודרת במרחבי רוח האדם. אומללים נהיה אם נניח לשלשת הכחות הללו, - שהם מוכרחים להאחד אצלנו, לסייע כ"א מהם את חבירו ולשכללו, ולבצר כל אחד מהם את הקיצוניות שחבירו יוכל להביא בצורה מקולקלת, כשלא יסוייג דרכו בפזורים, במרידתם זה על זה, ובהחלקם כל אחד למחנה מיוחדת, העומדת כצר למחנה השניה. הקודש, האומה, האנושיות, אלה הם שלשת התביעות העקריות, שהחיים כולם, שלנו ושל כל אדם, של איזה צורה שהיא, מורכבים הם מהם. יהיו המניות של ההרכבה הזאת איך שיהיו, יהיה חלק אחד תופס מקום יותר עקרי, אצל איזה יחיד או אצל איזה ציבור, אבל לא נמצא ולא נוכל למצא שום צורה של חיים שלא תהיה מורכבת משלשתם. ההתמזגות המוכרחת של שלשת התביעות הגדולות הללו מוכרחת היא לבא בכל קבוצה, שיש לה תקוה של חיים עתידים, ובכל עת שאנו סוקרים בחיינו ורואים אנו איך שהכחות הללו, תחת תעודת התמזגותם, הולכים הם ונפרדים, הננו נקראים לבא להצלה. הפירוד יסודותו הוא בצדדים השלייליים שכל כח רואה בחבירו, והצדדים השלייליים אינם מצד עצמם אינם ראויים לשמם. בכל כח בודד, ביחוד נפשי, מוכרחים צדדים שליליים להיות, בפרט בהתפשטותו היתרה על חשבונם של כחות אחרים. בזה אין להפליא בין הקודש ובין החול. הכל נכנס תחת קו המדה והכל צריך משקל, אפילו רוח הקודש ששורה על הנביאים במשקל הוא שורה. אבל הפרוד במקום שצריכים לאחד מביא שמעט מעט מתרוקן הרוח, ותחת ההכרה חיובית - במעמד הכח המיוחד, לפחות, לאותה האישיות או הקבוצה, שהיא הולכת ומתחסרת, מפני הצימוק שהולך ומתגבר באותו הכח המיוחד, הבודד בזרוע נגד טבע הרוח להיות מתאחד עם עוד יסודות המשלימים אותו - באה רק הכרה שלילית לפרנס את החיים, וכל בעל כח מיוחד מלא הוא רק מרץ של אש ביחס לשלילתו של כח האחר או האחרים שאינו חפץ להכירם. ובאופן חיים כאלה המצב נורא, הרוח מתבוקק, עמדת האמת, הכרתה הפנימית ביחד עם אהבתה מתמוטטת והיא הולכת ונעדרת, ע"י מה שנעשית עדרים עדרים.

ב. שלשת הסיעות היותר רשמיות באומה הם: האחת האורתודוקסית, כמו שרגילים לקרוא הנושאת את דגל הקודש, טוענת באומץ, בקנאה ובמרירות, בעד התורה, המצוה, האמונה וכל קודש בישראל. השניה היא הלאומית החדשה, הלוחמת בעד כל דבר שהנטיה הלאומית שואפת אליה, שכוללת בקרבה הרבה מהטבעיות הטהורות של נטית אומה, החפצה החפצה לחדש את החיים הלאומיים שלה, אחרי שהיו זמן רב עלומים בקרבה מתגרת ידה של הגלות המרה, והרבה ממה שהיא חפצה להכיר לטובה את מה שקלטה מרושם מרוחם של עמים אחרים, באותה המדה שהיא מכרת שהם טובים ונאותים גם לפניה. השלישית היא הליברלית, שהיתה נושאת את דגל ההשכלה בעבר לא רחוק ועדיין ידה תקיפה בחוגים רחבים, היא אינה מתכנסת בחטיבה הלאומית ודורשת את התוכן האנושי של ההשכלה, התרבות, המוסר, ועוד. הדבר מובן, שבמצב בריא יש צורך בשלשת הכחות יחד, ותמיד צריכים אנו לשאוף לבוא לידי המצב הבריא הזה, באופן ששלשת הכחות הללו יחד יהיו שולטים בנו בכל מילואם וטובם, במצב הרמוני מתוקן, שאין בו לא חסר ולא יתר, ואז יתדבקה יחד באהבה אצילית ומעשית, הקודש, האומה והאדם, ויחד יתועדו היחידים וגם הסיעות, שכל אחד מהם מצא את כשרונותיו יותר מסוגלים לחלק אחד משלשת החלקים הללו, בידידות הראויה, להכיר בעין יפה כל אחד את התפקיד החיובי של חבירו. וההכרה הזאת תהיה הולכת ומשתלמת, עד שלא די שיכיר כל אחד את הצד החיובי שיש בכל כח, לדבר הגון ומקובל וראוי להשתמש בו להטבה הכללית של מיזוג הרוח וגם להטבה הפרטית של ביסומו של הכח המיוחד ההוא שהוא מוצא את עצמו שרוי תחת דגלו, אלא שעוד הלאה ילך, עד שגם את התוכן החיובי שיש בהצד השלילי שבכל כח וכח, ע"פ המדה הנכונה, גם כן יכיר לטוב, וידע שלטובתו של הכח המיוחד, שהוא

יותר נוטה אליו, צריך הוא להיות מושפע ג"כ באיזה מדה מהכח השולל, שהכח האחר שולל את הכח הזה החביב שלו, מפני שבשליטתו הוא מעמידו על מדתו הראויה לו ומצילו מהגרעון המסוכן של התוספת וההפרזה, וזאת היא העבודה המיוחדת מעבודות הקשות שבמקדש, הקמיצה, שלא יחסר ושלא יותיר. כשנסתכל בשכל טוב בתסיסות, שאנו סובלים מהן כ"כ בדורנו, נדע שאך דרך אחד יש לפנינו: שכל אחד, בין יחיד בין קיבוץ, ישים אל לבו את המוסר הזה, ויחד עם ההגנה, שכ"א קרוא להגן על אותו הכח המיוחד שהוא מקושר אליו, ע"פ טבע נפשו וע"פ הרגלו וחינוכו, ידע איך להשתמש בהכחות שהם מוצאים להם מקלטם באנשים אחרים ובסיעות אחרות, שהם זרים לרוחו, למען ישרים את עצמו ואת סיעתו, בין בהצד החיובי של הכחות האחרים ובין בהחלק הטוב של הצדדים השליליים שלהם, שהם יהיו המאמצים באמת את כחו המיוחד במה שישמרו אותו מהקלקלה של הפרזה, הגורמת חלישות כח וטשטוש צורה. ורק באופן זה נוכל לקוות למצב של חיים הראויים לגוי אחד בארץ. מובן הדבר, שמה שהכנסנו את הקודש בשדרה של שלשת הכחות, שכל אחד צריך לצמצם את עצמו לפעמים כדי להניח מקום לחבירו, איננו מובן כי אם בצד הטכני והמעשי של הקודש ובצדדים המחשביים והרגשיים המתיחסים לו. אבל עצם הקודש העליון הרי הוא הנושא הכללי, שהצמצום הזה עצמו הרי הוא עבודתו כמו כל העבודות הבאות לשכלול העולם והחיים בכל המובנים, שכלם ברכתם מקודש הם נושאים. על כן המחשבה האידיאלית הרוממה, המחשבה האלהית באמת, חפשית היא מכל צמצומים, והקרבה האלהית היא ממולאה תמיד הרחבה עליונה למעלה מכל גבולים, והיא בהרחבתה הרי היא מעומק חכמתה מוציאה את התכנית של קו המדה, והיא מודדת את כל גבול. וממילא מובן שהיא בעצמה רחבה מכל גבול. לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאד. ובהתהלך האדם והגוי בנתיבות הצדק המעשיים והמחשביים הממודדים בגבולם, יבושר שלום לעלות גם כן אל האצילות הרחבה. מן המיצר קראתי יה ענני במרחב יה.